

YÜKSEK SEÇİM KURULU BAŞKANLIĞI'NA

BASVURAN : Oğuz Ergin

VEKİLİ : Av.

KONU : Cumhurbaşkanlığı adaylığı sürecinde uygulamalara ilişkin bilgi ve değişiklik talepleri hakkındadır.

ACIKLAMALAR :

Müvekkil, önümüzdeki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday olmak istemektedir. Ancak, mevcut uygulamalar seçilme hakkını kullanmasını zorlaştırmaktadır. 6271 Sayılı Kanun'un 2. Maddesi uyarınca Yüksek Seçim Kurulu'nun seçimle ilgili işlemlerde gerekli önlemleri alma ve ilkeleri belirleme yetkisi bulunmaktadır. Bu bağlamda aşağıdaki hususlar dikkatinize sunulmaktadır:

1. E-DEVLET ÜZERİNDEN İMZA TOPLAMA TALEBİ

6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu'nun 8/A. maddesi uyarınca toplanması gereken 100.000 imzanın mevcut uygulamasında seçmenler, destek vermek istedikleri aday için yalnızca ilçe seçim kurullarına şahsen giderek imza atabilmektedir. Oysa günümüzde e-Devlet Kapısı üzerinden güvenli kimlik doğrulama ve elektronik imza teknolojileri kullanılmaktadır.

Bu çerçevede, seçmenlerin fiziken ilçe seçim kurullarına gitmeden, e-Devlet sistemi aracılığıyla dijital ortamda aday teklifinde bulunabilmeleri için Kurulunuzca gerekli teknik ve idari düzenlemelerin yapılmasını talep ediyoruz. Bu talebimizin hukuki gerekçeleri aşağıda sunulmuştur:

1.1. Anayasal Hakların Korunması: Anayasa'nın 67. maddesi uyarınca vatandaşlar seçme ve seçilme hakkına sahiptir. Sadece fiziki ortamda imza toplanması, özellikle engelli, yaşlı, hasta veya uzakta yaşayan seçmenlerin bu hakkı kullanmasını fiilen engelleyebilmektedir. Bu durum, siyasi faaliyette bulunma hakkının ve demokratik katılım ilkesinin zedelenmesine yol açmaktadır.

1.2. Eşitlik İlkesi: Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen kanun önünde eşitlik ilkesi gereği, devlet tüm vatandaşların haklarını kullanırken eşit imkanlara sahip olmasını gözetmelidir. Oysa kırsal bölgede veya yurt dışında yaşayan bir seçmen, mevcut sistemde aday destekleme hakkını kullanmakta dezavantajlı durumdadır. E-Devlet üzerinden imza imkanı verilmesi, bu eşitsizliği

SAYI	TARİH
174855	17.04.2025

1.3. Teknolojik Altyapı ve Güvenlik: Ülkemizde e-Devlet Kapısı halihazırda milyonlarca vatandaşa güvenli hizmet sunmaktadır. E-imza ve mobil imza gibi gereksinimlere de gerek kalmadan bir aday destekleme beyanının sisteme alınması teknik olarak mümkündür. Bu yöntem, fiziken imza toplamaya göre hem daha hızlı hem de güvenli olacaktır (çifte imza verme riski sistemselsel olarak engellenebilir).

1.4. Kamu Kaynaklarının Verimli Kullanımı: Fiziki imza toplama süreci, yüzbinlerce kağıt formun basılması, ulaştırılması ve işlenmesini gerektirmektedir. Dijital imza imkanı, ciddi bir bürokratik yükü ortadan kaldıracak gibi kaynak tasarrufu da sağlayacaktır.

Yukarıda sayılan gerekçeler ışığında, 6271 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin 5. fıkrasında belirtilen "ilçe seçim kuruluna bizzat başvuru" şartının, teknolojik imkanlar kullanılarak genişletilmesini talep ediyoruz.

2. İMZA TOPLAMA SÜRESİNİN UZATILMASI TALEBİ

6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu'nun 2. Maddesi kapsamında seçim ilke kararları alma yetkisi ve 3. Maddesi uyarınca seçim takvimi belirleme yetkisi resen olacak şekilde Yüksek Seçim Kurulundadır. 2018 ve 2023 seçimlerindeki uygulamaya baktığımızda, Yüksek Seçim Kurulu her iki seçimde de adaylık için imza toplama işlemlerine çok kısa bir süre tanımıştır. Örneğin 2018'de 4 Mayıs'ta başlayıp 9 Mayıs'ta biten (6 gün) bir süre kullanılmıştır. 2023 seçimlerinde ise 22 Mart'tan 27 Mart'a kadar, yani 5 tam gün süre verilmiştir.

Kanunen öngörülen bir zorunluluk olmasa bile, imza toplama süresinin sadece 5 gün gibi çok dar bir zaman dilimiyle sınırlanması, seçme ve seçilme haklarının etkin kullanılmasını engelleyebilir. Bu durum aşağıdaki açılardan sorunludur:

2.1. Seçme Hakkının İhlali (Anayasa md.67): Aday göstermek de seçmenin siyasi hakkının bir parçasıdır. Anayasa'nın 67. maddesi vatandaşların siyasi faaliyette bulunma hakkını da içerir. Bir seçmenin destek vermek istediği adaya imza verebilmesi için sadece 5 günü olması, hele ki bu günlerin mesai günleri olması halinde, onun bu hakkını kullanamamasına yol açabilir. Dolayısıyla, kısıtlı süre seçmenlerin aktif siyasi hakkını zedelemektedir.

2.2. Seçilme Hakkının İhlali (Anayasa md.67): Benzer şekilde, aday olmak isteyen kişinin 100.000 imzayı toplayabilmesi için makul bir zamana ihtiyacı vardır. Sürenin bu denli kısa tutulması, pratikte bir bariyer oluşturur. Özellikle medya erişimi kısıtlı, örgütlü bir parti desteği olmayan kişiler için 5 günde ülke genelinde 100 bin kişiye ulaşmak son derece zordur. Bu haliyle, adayın pasif seçilme hakkı kağıt üstünde var olsa bile fiilen kullanılamaz hale gelir.

2.3. Ölçsüzlük (Anayasa md.13): Seçim takviminin sıkışık olması gerekçesi anlaşılabilir; ancak bu derece önemli bir süreç için sadece 5 gün ayrılması ölçsüzdür. Seçimin zamanında yapılabilmesi için belki aylar öncesinden hazırlıklara başlanmakta ve takvim planlanmaktadır. YSK, oy pusulası basımı, itiraz süreci vb. nedenlerle süreyi kısa tutmaktadır. Ancak örneğin bu süre 10 güne çıkarılsaydı, seçim tarihi yine zamanında yetiştirilebilirdi (nitekim 5 gün sonunda kesin aday listesi açıklanana kadar takvimde bekleme günleri de bulunmuştur). Daha hafif bir

2.4. Eşitlik ve Adil Seçim İlkesi: Bu kısa süre, tanınmış/büyük destek ağı olan adaylar ile yeni veya halk tarafından az tanınan adaylar arasında eşitsiz etki yaratır. Örneğin, hali hazırda popüler olan biri 5 günde kolayca imza toplayabilirken, kendini tanıtmak isteyen bir aday için 5 gün yetersizdir. Bu da seçim rekabetinde adaletsizlik yaratır. Anayasa'nın demokratik seçim ilkeleri (m.67'de ima edilen dürüstlük ve hakkaniyet) bundan zarar görür.

Yukarıda sayılan gerekçeler ışığında, imza toplama sürecinin derhal başlatılmasını veya seçim takvimi doğrultusunda azami imza toplama süresinin belirlenmesini talep ederiz.

3. YURT DIŞI SEÇMENLERİN İMZA VEREBİLMESİ TALEBİ

Yurt dışında yaşayan ve Yurt Dışı Seçmen Kütüğü 'ne kayıtlı vatandaşlar da Cumhurbaşkanı seçiminde oy kullanabilmektedir. Ancak, bu vatandaşların 100.000 imza ile aday önerme sürecine katılım şekli kısıtlıdır. 6271 sayılı Kanun 8/A maddesi 9. fıkra, "yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin aday göstermelerine ilişkin usul ve esasların YSK tarafından belirleneceğini" hükme bağlamıştır.

Uygulamada YSK, 2018 ve 2023 seçimlerinde, yurt dışı seçmenlerin Ankara'da Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'na bizzat müracaat ederek imza verebileceğini kararlaştırmıştır. Yani, Almanya, Fransa, ABD gibi ülkelerde yaşayan vatandaşlarımız, adaylık teklifi için buldukları ülkedeki konsolosluklara değil, sadece Ankara'daki Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu'na gelerek destek imzası verebilmişlerdir.

Yurt dışı seçmenlerin aday gösterme sürecine katılımının fiilen imkânsız hale gelmesi aşağıdaki açılardan hukuka aykırıdır:

3.1. Seçme Hakkının İhlali (Anayasa md.67): Yurt dışı seçmenler de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır ve seçme hakkına sahiptirler. Aday gösterme hakkı, seçme hakkının bir uzantısı olarak değerlendirilebilir. İkametgahı Türkiye dışında olan bir seçmene, 5 gün içinde Türkiye'ye (Ankara'ya) gelme zorunluluğu dayatmak, gerçekte o kişinin bu hakkını kullanamaması demektir. Bu, bir nevi coğrafi konuma dayalı ayrımcılık sayılabilir ve seçme hakkının ihlalidir.

3.2. Eşitlik İlkesi (Anayasa md.10): Yurt içinde yaşayan bir seçmen kolaylıkla ilçesinde imza verebilirken, yurt dışındakine bu imkan tanınmamıştır. Oy kullanma konusunda konsolosluklarda oy verilebiliyorken, imza verme konusunda aynı kolaylık gösterilmemiştir. Bu, yurtiçi ve yurtdışı seçmen arasında eşitsiz muamele olarak görülebilir. Makul bir neden olmaksızın (ya da teknik zorluklar gerekçe gösterilse bile çözülebilir olduğu halde) yurt dışı seçmenlerin sürece katılımının engellenmesi eşitlik ilkesine aykırıdır.

3.3. Temsilde Adalet İlkesi: Cumhurbaşkanı adaylarının belirlenmesi sürecinde yurtdışı vatandaşların sesi duyulmamıştır. Bu da seçimlerin genel adaletini etkiler. Anayasa md.67'de "temsilde adalet" ve "yönetimde istikrar" dengesi vurgulanmasa da, demokratik süreçlerin bütünü için bu ilkeler geçerlidir. Yurt dışı vatandaşların önemli bir kısmı belli adayları desteklemek istemiş olabilir; fakat sistem buna izin vermediği için, cumhurbaşkanı aday listesi oluşurken bu kitlenin iradesi yansımamıştır.

3.4. Hukuk Devleti ve Ölçülülük: YSK, kanun tarafından kendisine bırakılan usul belirleme yetkisini kullanırken ölçülü davranmak zorundadır. Daha hafif tedbir imkanı varken (örn. konsolosluklarda imza alma veya noter onaylı beyanda bulunma gibi) en katı yolu seçmiştir. Güvenlik ve doğruluk açısından konsolosluklarda imza almak mümkündür (tıpkı oy verme gibi). Ölçüsüz bir kısıtlama söz konusudur.

3.5. Anayasa m.62 (Yurtdışındaki Türkler): Anayasa'nın 62. maddesi, devletin yurt dışındaki vatandaşların haklarını ve bağlarını korumasını emreder. Bu bir temel hak hükmü olmasa da, yorum ilkesidir. Yurt dışı vatandaşların anavatan ile bağlarından biri de siyasi haktır. Bu denli önemli bir süreçte onların devre dışı bırakılması, Anayasa'nın 62. maddesinin ruhuna da aykırı düşer.

Yukarıdaki gerekçeler ışığında, yurt dışı seçmenlerin e-Devlet Kapısı üzerinden güvenli imza verebilmelerine ilişkin bir ilke kararı alınmasını arz ve talep ederiz.

4. TEMİNAT BEDELİNİN DÜŞÜRÜLMESİ TALEBİ

6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu, seçmenler tarafından aday gösterilmek isteyen kişilerden belirli bir miktar para yatırmalarını şart koşmaktadır. Kanununun 8/A maddesi 2. fıkrasının (b) bendine göre, aday adayı, başvuru sırasında "en yüksek derecedeki devlet memurunun mali haklarına ilişkin bir aylık brüt tutarın on katı" tutarını ilgili maliye veznesine emanet olarak yatırdığına dair makbuzu YSK'ya sunmak zorundadır.

Bu yüksek ücret uygulaması, siyasi partilerin aday göstermesi halinde söz konusu değildir. TBMM'de grubu olan veya son genel seçimde %5 oy almış partiler, adayları için herhangi bir ücret yatırmaksızın sadece karar ve belgelerle YSK'ya başvuru yapabilmektedir. Bu durum aşağıdaki açılardan hukuka aykırı görülebilir:

4.1. Eşitlik ve Adil Rekabet (Anayasa md.10 ve md.67): Siyasi partilerce aday gösterilen kişiler herhangi bir ücret ödemezken, bağımsız aday adayı iki milyon TL'ye yakın bir parayı peşin yatırmak zorundadır. Bu durum, adaylar arasında fırsat eşitsizliği yaratmaktadır. Parasal gücü yüksek olanlar için aşılabilir olan bu engel, maddi imkanı kısıtlı vatandaşların aday olmasını fiilen engeller. Bu da halkın ancak belirli sosyo-ekonomik düzeyden gelen kişilere oy verme durumunda kalması anlamına gelir ki demokratik temsil ilkesine aykırıdır.

4.2. Ölçülülük ve Gereklilik (Anayasa md.13): Adaylık için bir miktar teminat alınmasının amacı, ciddi olmayan adayların sırf şöhret veya propaganda için seçimlere katılmasını önlemek, seçim sürecinin ciddiyetini korumaktır. Bu amaç meşru görülebilir. Ancak alınan tutarın miktarı ölçülü olmalıdır. Nitekim milletvekili bağımsız adayları için uygulanan teminat tutarlarının Cumhurbaşkanlığı için 10 kata çıkarılması, %1000 oranında bir artış demektir ki orantısızdır.

4.3. Hazineye Gelir Kaydetme (Mülkiyet Hakkı Boyutu, Anayasa md.35): Yatırılan paranın geri alınmaması durumunda, bu para Hazine'ye irat kaydedilmektedir. Başvurucu açısından, herhangi bir kusur veya kötüye kullanım olmaksızın (sadece yeterli imzayı bulamadığı için) iki milyon TL'sinin devlet tarafından el konulması anlamına gelir. Bu, mülkiyet hakkı ihlali olarak da

4.4. Demokratik Temsil ve Serbest Seçim İlkesi: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Ek 1 No'lu Protokol'ün 3. maddesi "serbest seçim hakkı" kapsamında aday olma hakkını da dolaylı olarak korur. Aşırı mali külfetler, seçimin serbestliğini zedeler. Anayasa'nın 67. maddesi de seçimlerin dürüstlüğü ve serbestliği prensibine gönderme yapar. Bir bağımsız aday, sadece parası olmadığı için yarışa giremiyorsa burada seçimlerin serbestliğinden söz edilemez.

Bu gerekçelerle, teminat bedelinin en yüksek derecedeki devlet memurunun mali haklarına ilişkin bir aylık brüt tutarın iki katı seviyesine indirilmesini ve imza yetersizliği durumunda dahi başvurucuya iade edilmesini talep ederiz.

SONUC VE TALEP : Yukarıda açıklanan nedenlerle, Yüksek Seçim Kurulu'nun Anayasa'nın 79. maddesi uyarınca seçimlerin dürüstlüğü ilkesini sağlamak adına gerekli her türlü tedbiri alma yetkisi kapsamında;

1. 6271 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin 5. fıkrasında belirtilen "ilçe seçim kuruluna bizzat başvuru" şartının, teknolojik imkanlar kullanılarak genişletilmesini, e-Devlet Kapısı üzerinden güvenli imza verilmesine ilişkin bir ilke kararı alınmasına,
2. Seçmenler tarafından gösterilecek adayların imza toplama süresinin derhal başlatılması veya en az 90 güne çıkartılmasına ilişkin bir ilke kararı alınarak ivedilikle uygulamaya geçilmesine,
3. Yurt dışı seçmenlerin e-Devlet Kapısı üzerinden ve/veya konsolosluklarda güvenli imza verebilmelerine ilişkin bir ilke kararı alınmasına,
4. 6271 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin 2. Fıkrasında belirlenen teminat bedelinin en yüksek derecedeki devlet memurunun mali haklarına ilişkin bir aylık brüt tutarın iki katı seviyesine indirilmesine ve imza yetersizliği durumunda da

karar verilmesini saygılarımla arz ve talep ederiz. 17.04

EK :

1. Vekaletname